

ДРУШТВО ЈУГОСЛОВЕНСКИХ БИБЛИОТЕКАРА

Прошло је већ десет година како су млади београдски библиотекари почели да раде на оснивању свога стручног друштва. Неколико година раније помишљало се на оснивање Друштва, али тада то није могло бити остварено. Други подухват био је успешан. Библиотекари Универзитетске и Народне библиотеке у Београду, у сарадњи са колегама из Загреба и Љубљане изградили су 1930 год. Правила Друштва југословенских библиотекара, која су те године била и одобрена. Оснивачка, београдска секција Друштва почела је свој рад на почетку 1931 год., иза чега су основане секције Загреб и Љубљана. Доцније су у Друштво ушли, поред библиотекара наших главних научних библиотека, и библиотекари више градских библиотека, као и библиотека разних Министарстава и других установа. Укупан број чланова Друштва био је око стотине.

У нашој земљи, по најновијој статистици Министарства просвете, има преко 3.000 јавних библиотека, само што је врло мали број њихов добро организован. Код нас нема општег Закона о јавним библиотекама, ни Правилника рада; не постоје стручне школе ни курсеви за библиотекаре; нема уџбеника; нема стручног особља. Нема ни потпуних статистичких података о јавним библиотекама, па немамо одавна ни националне библиографије. У недостатку стручних школа библиотекари наших главних библиотека су дугогодишњом праксом, личним усавршавањем и стручним државним испитима стекли стручно знање, али је њихов број врло мали, и осећа се велика потреба у стручно спремном подмлатку. Ни положај наших библиотекара није добро регулисан. Ради правилног решења свих ових и других библиотечких питања основано је Друштво југословенских библиотекара, које је почело интензивно да ради у свим правцима. Одмах у почетку Друштво је постало члан Међународног удружења библиотечких друштва и почело са њим да сарађује по свим стручним питањима, као и са другим сродним друштвима (Међународним институтом за интелектуалну сарадњу, Савезом пољских библиотекара, Друштвом чехословачких библиотекара, Међународним одељењем за хемију и др.). На међународним састанцима библиотекара било је наше Друштво заступано два пута преко својих делегата (на састанку у Берну 1932, и у Мадриду 1935 год.). У извештајима Међународног удружења објављивано је редовно и стање нашег библиотечарства, а у њиховим публикацијама било је и података и из наше земље, које им је Друштво слало. По својој иницијативи чланови нашег Друштва одлазили су у иностранство ради упознавања страних библиотека (у Чехословачку и Америку). Они су одржали и неколико стручних конференција. Неколико наших чланова издало је и посебне књиге о нашим библиотекама. У страним и нашим часописима било је стручних извештаја, чланака и бележака које је слало наше Друштво, или су, то писали наши чланови. Наши чланови су суделовали и у приређивању неколиких изложби књига.

Као што се види, чланови су у Друштву, и ван њега, вредно радили на стручним питањима и обавештавању иностранства и наше јавности о свим важнијим потребама и

проблемима наших библиотека. Не мање радило је Друштво код наших надлежних власти да се питања из нашег библиотекарства што пре и што правилније реше. Од почетка свога рада, па до скоро, Друштво је подносило много преставке належним властима и тражило, на жалост увек без успеха, да се реше ова питања, веома важна за наше библиотеке:

1) да се што пре донесе нов закон о јавним библиотекама, који би обухватио све библиотеке и савремено решио сва библиотечка питања (о обавезном оснивању библиотека, о обавезном примерку за библиотеке, о набавци забрањених списа, зидању прописних зграда за библиотеке, објављивању националне библиографије, уједначавању стручног рада по библиотекама, исправци и побољшању положаја библиотекара, о размени књига између домаћих библиотека и са иностранством, о стручном образовању библиотекара и др.) ;

2) да се извесна од ових питања реше и раније, пре доношења новог Закона о јавним библиотекама (тумачење чл. 7 Закона о штампи: да важи за све штампане ствари, а не као сада само за периодичку ; регулисање положаја библиотекара ; зидање појединих библиотичких зграда: као Народне у Београду и Универзитетске у Љубљани ; штампање националне библиографије и др.).

Више преставки Друштва и резолуција Конгреса библиотекара по свима овим питањима подношено је Министарству просвете, Народном претставништву, Министарству правде и другим надлежним властима и лицима (Његовој Светости Патријарху, Претседништву поглаварства града Београда и др.). Два пута је у Министарству просвете рађен пројекат Закона о јавним библиотекама (други пут је и Друштво предало свој нацрт), па је чак у Финансијском закону за 1939/40 год. Господин Министар просвете добио и овлашћење да може донети уредбу о јавним библиотекама, са законском снагом, - али су то сада омеле унутрашње и спољне прилике, и тако тај Закон, толико потребан нашој општој просвети, још није донет.

Велика потреба и у земљи и у иностранству осећала се за нашом националном библиографијом. Осим Новаковићеве, која допире само до 1867 год. и неколико њених допуна, у последње време излазило је неколико посебних, стручних библиографија, а једино за 1933 год. изашла је општа библиографија израђена у Народној библиотеци (Југословенски библиографски годишњак). У Гласнику књижара, засебно, излазила је неко време годишња општа библиографија. Друштво југословенских библиотекара је желело да питање библиографије реши покретањем свога стручног часописа, у коме би редовно излазила наша библиографија, а где би се претресала и сва питања наших библиотека и уопште наше књиге. Ради тога је Друштво тражило начина како да крене свој часопис, молило новчану или материјалну помоћ, тражило места у званичном органу Министарства просвете – и то без успеха. – Исто тако је Друштво нудило надлежнима више пута своју стручну сарадњу по свима библиотечким питањима. Нарочито би било потребно да библиотекари суделују у изложбама наших књига код нас и на страни.

Још једну ствар је покушало да уради Друштво југословенских библиотекара. Из иностранства су често тражени извесни статистички подаци о нашим библиотекама, али како њих немамо нигде до сада прикупљене, то смо могли давати само опште и штуре податке. На акцију секције Београд Друштва југословенских библиотекара за прикупљање података о нашим јавним библиотекама није било одзива. Секције Љубљана и Загреб прикупиле су материјал и објавиле га у засебним свескама.

Поред овде изнетих питања, било је и других на којима је Друштво радило – да поменемо само покушај на изједначењу стручног рада у нашим научним библиотекама. По појединим секцијама било је стручних састанака, на којима су чланови износили реферате по разним библиотечким питањима. Нарочито много и разних реферата било је у секцији Београд.

Почетком 1938 год., по новим Правилима, пренето је седиште Друштва југословенских библиотекара у Загреб. У последње доба је рад у Друштву био застао. Крајем 1939 год. је секција Загреб предложила реорганизацију Друштва и изашла из чланства. Загребачки библиотекари су, иза тога, основали Друштво хрватских библиотекара. Секција Љубљана је у ликвидацији. Секција Београд, која чува архиву и благајну Главне управе Друштва југословенских библиотекара, имала је маја месеца о.г. скупштину чланова, на којој је понова изабрана ранија управа (Претседник Драгослав Илић, секретар Милица Војиновић и благајник Иванка Пилетић).

Као што се последњих година смањило рад у Друштву, тако је било и са бројем чланова. У секцији Београд чланство се смањило на половину. Ради тога је на последњој скупштини решено да се, уколико прилике допусте, ускоро сазове шира конференција библиотера и пријатеља књиге, као и званичних претставника просвете, на којој би се расправљало о свима проблемима и потребама нашег библиотекарства, и решило питање реорганизације Друштва.

Чланови секције Београд Друштва југословенских библиотекара се надају да ће се многа питања, на којима су они до сада без резултата радили, решити, или успешно пропагирати у ступцима овога листа, и знајући врло добро његову важност не само за наше библиотекарство већ уопште за нашу просвету и културу, топло поздрављају излажење листа, његове покретаче, сараднике и пријатеље, и желе им сваки успех.

Милица Војиновић